

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XLII. De multiplici eiusdem Canonici Ordinis reformatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

minia: Reurrectionis præcellentiam, eam Cathedrali dignitate sublimavit, constituens in ea Episcopum de mandato, & voluntate bonæ memoriæ Paschalis Papæ, qui Afcalonē eidem immediate subiecit, Canonicis huius Ecclesiæ scribit Innocentius III. in cap. Cum super cleſione. de causa possessionis, & proprietatis, & cap. Cum super de confessis. ex quibus textibus habetur, canonicos Bethlehemiticos suos Episcopos eligere conſueviſſe, ſicut & canonicus Dominici Sepulchri eligebant Patriarcham.

Septima fuit Ecclesia Hebronensis, de qua idem autor dicto cap. 57. ita ſcribit. Similiter Ecclesia Hebronensis, qua prius fuerat Prioratus, propter loci dignitatem, in quo ſepulſi ſunt Adam & Eva, & tres Patriarcha Abraham, Isaac, & Iacob, cum Sara, & Rebecca in ſpelunca dupli, & propter reverentiam ſervorum Dei ad Episcopalem ſublimateſt dignitateſ.

Octava fuit Ecclesia Nazarethana Patriarchalis, quam habuſſe canonicos regulares ſub Beati Auguſtini regula, & habitu viuentes, habes ex capitulo Sicut nobis. de Regularibus. vbi ſit mentio cuiuſdam clerici, qui in infirmitate grauiſſima conſtitutus, poſtulauit, & accepit habitum regularem à canonicis Ecclesiæ Nazarethaniſis: poſtea verò conualeſcens abiectio habitu regulari ad ſæculum tranſiit, quem Pontifex habitum reſumere, & regularem vitam, quam fuerat profeſſus, tenere præcepit.

Nona fuit Ecclesia Ioppe, quæ ſpectabat ad canonicos Dominici Sepulchri eis immediate ſubiecta. ex eodem Iacobo de Vitriaco cap. 58. quia illa Episcopum non habebat.

Decima Ecclesia Neapolitana, quæ in Evangelio vocatur Sicar, iuxta quam erat ſons Iacob, ſive puteus, cui inſidens Saluator Mundi mulierem Samaritanam conuertit, quæ quoniam Episcopum non habebat, per Abbatem, & canonicos templi Domini regebatur. ex eodem Iacobo cap. 58. Non eſt autem dubium, plures alias fuiſſe Eccleſias canonicorum regularium in illis provinciis conſtitutas, maxime, quæ erant Cathedralis, quas ſine hæſitatione credendum eſt, ad inſtar Patriarchalis, & aliarum relatarum fuiſſe regulariter inſtitutas.

Idem proſus credendum de Ecclesia Patriarchali Alexandrina, quam conſtat ab initio per D. Marcum regulariter plantatam, & reformatam per B. Athanaſium, in qua nunc etiam videntur imagines canonicorum regularium, vt ex relatione virorum fide dignorum, qui eam viderunt, accipi.

De Episcopatibus verò in Babilonia exiſtentibus Auguſtinus noſter Ticinensis in Dilucidario par. 2. pag. 32. hæc ſcripta reliquit: Episcopatus in Babilonia conſtitutus eſt per ſanctum Antanum diſcipulum ſancti Marci, & ibi vſque in præſens viget ordo canonicus, & ego ex illi Indiam vidi, & noui, & delatati ſunt per omnem ſere Indiã in Regno Ioanniſ.

& ibi plurimi ſunt Episcopatus, & Abbates, & Prepoſitura, & Prioratus. in lingua Chaldaea habent officium, & in Æthiopia ſimiliter ſolent de canonicis regulares. Concordat Zacharias Ferrerius in libro, quem ſcripſit de habitu canonicorum regularium ad Leonem X. probatione prima circa medium. Et iſti, inquit, qui veniunt ex India, dicunt, quod maior pars Eccleſiarum cathedralium India, non quaſi omnes, gubernantur per canonicos regulares, quoniam ibi adhuc viget in Ecclēſiis illi cultus regularium clericorum, qui ſunt in proxima Eccleſiã, & dicunt, quod omnes illi canonicis poſſidentur inſtituta clericorum ſecundum regulam B. Auguſtini &c.

Demum in ciuitate Conſtantinopolitana Eccleſiã, in qua conditum erat corpus B. Helenæ matris Conſtantini, erat canonicorum regularium, ex hiſtoria translationis dicti corporis Venetiæ, quæ habetur, & legitur in monaſterio S. Helenæ, vbi illud nunc iacet, quæ olim erat canonicorum regularium, nunc autem monachorum abſorbtio D. Benedicte, vt ſupra cap. 24. in deſcriptione dicti monaſterij ſuit adnotatũ, quem locum videt. Monaſteriorum verò canonicorum regularium exiſtentium in Episcopatu Conſtantinopolitano meminit Innocentius III. in cap. Inter quatuor. de religioſis domibus, iubens ne ad clericos ſeculares tranſſerentur.

CAPVT QVADRAGESIMVM SECVNDVM.

De Canonicorum Regularium multiplice reformatione.

X varijs argumentis, quibus canonicis ordinis dignitas, ac eminentia plurimum elucet, vnum præcipuum eſſe crediderim, aſſiduam illam, & non quæ omnibus ſere ſæculis intermiſſam vigilantiam, quam Summi Pontifices in primis, ac deinde ceteri Eccleſiarum Præſules tum in eodem ordine per omnes Eccleſias inſtituendo, & propagando, tum etiam vbi à primævis inſtitutis labentem cernereſt, ad priſtinam diſciplinam reformato, ac inſtaurando gnauiter impenderunt, non ſecus ac Priores terreni faciunt, qui arces, quas pluris aſſidue, & magis diligunt, aggere, ac mœnibus obvallare firmius, inuſuntque frequentius, & cuſtodiam diligentius. Diximus in præcedentibus de ipſius ſacri ordinis inſtitutione, & propagatione, nunc de multiplice illius reformatione tum generali, tum priuata, & particulari, necnon de particularibus congregationibus canonicorum regularium in varijs Prouincijs conſiſtentibus diſtincte agendum nobis erit. & primo quidem dicemus de reformationibus generalibus factis per Romanos Pontifices, ſive per ſæcra Concilia Generalia, ſive

Provincialia. Exinde verò de Reformationibus particularibus, & priuatis, quæ ipſum ordinem multis canonicorum cœtib; & congregationibus multiplicitè decorauerunt.

Primo reformatio Generalis canonicorum regularium facta eſt à Sanctiſſimo Pontifice & Chriſtiſſimo Vrbanò primo circa annum Chriſti deſcendiſſe ſoliti ducentiſimum, & vigefimum. Hic quoque Sanctiſſ. Pontifex cum ipſum ordinem à prima illa norma Apoſtolica declinare animaduertit, Generali decreto per ordinem vniuerſum conſilioſt præſtinam vitæ regulam, & ad vniuerſam obſeruantiam reuocandum ſtatim curauit. Exiſtens decretum ea de cauſa promulgatum in epittola ipſius Vrbanì primi ad omnes Catholicos tranmiſiſſa, quæ habetur in primo volumine Conciliorum, necnon in Decreto cap. Solimus 12. q. 1. quod omitto, quia in dictis locis citari poſſet.

Secundò Generalis reformatio facta fuit quartiduo prima in quidem in Eccleſiã Romana per Beatiſſ. Papam Sylueſtrum, qui in ſacroſanctâ Lateran. Baſilica per magnum Conſtantinũ fundit clericos regulariter viuentes ſecundum normam Apoſtolicam inſtituit, quam ob cauſam alij Pontifices ipſum ordinem canonicorum regularium Eccleſiã Lateran. originarium ordinem non ſemper conſeruauerunt, vt ſupra indicauimus, necnon ceteros omnes clericos ad communem vitam clericorum Apoſtolicorum reduceret, electiones regentes diuitibus adiunxit, vt in Brucario Romano, necnon etiam in Pontificali habetur. citatè verò in Eccleſiã Verceſſenti per B. Euſebium, in Naſarieni per S. Gaudentium, in Mediolaneniſi per Ambroſium, in Gallicanis Pictauieniſi & Turoniſi per ſanctos Episcopos Hilariũ, & Martinũ, in Eccleſiã Orientali per magnum Baſilium, & S. Athanaſium, ac demum in Africa per ſanctiſſimum Patrem & Patriarcham noſtrum inſtitutum Auguſtinum. de quibus in præcedentibus dictum fuit.

Tertio Generalis reformatio facta eſt quinto ſæculo ſub Leone I. Pontifice Maximo: nam ſub hoc Pontifice non ſolum B. Gelafius Valerij filius, & S. Auguſtini diſcipulus Auguſtinianam reformationem Romanæ ex Africa inuectam in Lateranentiſi Baſilica plantauit, autore Onuphrio inſolentibus ad Platina in Leone I. ex qua Eccleſiã tanquam ex capite ipſa Beati Auguſtini reformatio in omnes Italicas Eccleſias mox deriuauit, verum etiam in Generali Concilio Calcedonenſi habito editum eſt Canon de clericis in monaſterij de gentibus, quem habes in cap. Quia monachorum ſi. q. 2. ſed & in Concilio tertio Antiochenſi ſub eodem Pontifice congregato proſtat eadem reformatio: ita conſtitutum legitur. Præſentium eſt vnicuique Episcopu quælibet canonicos viuere debeant, necnon & monaſterij ſecundum regulam canonicorum, vel regularem viuere ſtudeant, vt

ne Provincialis. Exinde vero de Reformationibus particularibus, & privatis, quae ipsum ordinem multis canonicorum caetibus, & congregationibus multipliciter decorauerunt.

Prima reformatio Generalis canonicorum regularium facta est a Sanctiss. Pontifice & Christi martyre Urbano primo circa annum Christi decessu nostri ducesimum, & vigesimum. Hic namque Sanctiss. Pontifex cum ipsum ordinem a prima illa norma Apostolica declinare animadverteret, Generali decreto per orbem vniuersum emisso, ad pristinam vitae regulam, & ad votorum obferuantiam renouandum statim curauit. Est autem illud decretum ea de causa promulgatum in epistola ipsius Urbani primi ad omnes Catholicos transmissa, quae habetur in primo volumine Conciliorum, necnon in Decreto cap. Scimus. 12. q. 1. quod omitto, quia in dictis locis videri potest.

Secunda Generalis reformatio facta fuit quarto saeculo, prima in quidem in Ecclesia Romana per Bonifacium Papam Syluestrum, qui in sacrosancta Lateranensi Basilica per magnum Constantinum fundata clericos regulariter videntes secundum normam Apostolicam instituit, quam ob causam alij Pontifices ipsum ordinem canonicorum regularem Ecclesiae Lateranensi originarium ordinem, nunc pure confocuerunt, vt supra indicauimus, mox vt ceteros omnes clericos ad communem vitam clericorum Apostolicam reduceret, clericos egentes diuitibus adiunxit, vt in Breuiario Romano, necnon etiam in Pontificali habetur. caude vero in Ecclesia Vercellensi per B. Eusebium, in Nouariensi per S. Gaudentium, in Mediolanensi per Ambrosium, in Gallicanis Pictauiensi, & Taronensi per sanctos Episcopos Hilarium, & Martinum, in Ecclesia Orientali per magnum Basilium, & S. Athanasium, ac demum in Africana per sanctissimum Patrem & Patriarcham nostram ineluctum Augustinum, de quibus in praecedentibus dictum fuit.

Tertia Generalis reformatio facta est quinto saeculo sub Leone I. Pontifice Maximo: nam sub hoc Pontifice non solum B. Gelasius Valerij filius, & S. Augustini discipulus Augustinianam reformationem Romanam ex Africa inuectam in Lateranensi Basilica plantauit, autore Onophrio in additionibus ad Platina in Leone I. ex qua Ecclesia tanquam ex capite ipsa Beati Augustini reformatio in omnes Italicas Ecclesias mox deriuauit, verum etiam in Generali Concilio Calcedone habito editus est Canon de clericis in monasterijs degentibus, quem habes in cap. Quidam monachorum lib. 2. sed & in Concilio tertio Arelatensi sub eodem Pontifice congregato pro eadem ordinis reformatione ita constitutum legitur. *Prudentium est vnicuique Episcopo quauiter canonicis vivere debeant, necnon & monachi, si secundum ordinem canonicum, vel regularem vivere studeant, vt*

aut Apostoli: Vniquisque in qua uocatione vocatus est, in ea vivere studeat.

Quarta Generalis reformatio facta fuit sexto saeculo per magnum Gregorium Romanum Pontificem. extant enim duo illius canones, in quoru altero Augustino Anglorum Episcopo mandat, in Ecclesia Anglicana clericos regulariter viuentes instituire iuxta morem clericorum primitiue Ecclesiae: in altero vero praecipit, vt Episcopi omnes sacerdotes, diaconos, ac ceteros clericos illorum visitationi subiectos canonicis, id est regulariter viuere compellant. habentur hi canones c. Quia tua fraternitas, & cap. Quoniam velim 12. q. 1. sed vt videas, quid in hoc opere Sanctiss. ille Pontifex praestiterit, audi Ioannem Diaconum lib. 2. cap. 12. de illo sic loquentem. *idebantur possim cum eruditissimum clericum adbarere Pontifice religiosissimi monachi. Et in diuersis professionibus habebatur vita communis. ita ut ratio esset tunc sub Gregorio penes Urbem Romanam Ecclesia, qualis sub Apostolo a Luca, & apud Alexandriam a Philone commemoratur, & supra cap. 5. Vt radices vitorum euclletet, & virtutes plantaret, a tubiculo suo omnes seculares auerit, clericorum vel gregorum, vel monachorum prudentissimos familiares, & consiliarios sociavit. vide cap. 11.*

Quinta Generalis reformatio facta est nono saeculo sub Summis Pontificibus Leone III. Stephano IV. Eugenio II. Gregorio IV. Leone IV. & Benedicto I. V. nam in primis sub Leone III. & Carolo Magno anno 813. habitum est quartum Concilium Arelatense, in quo renouatus est canon Concilij tertij proxime relatus. & est caput sextum dicti Concilij quarti, addito alio canone, vt non amplius susciperentur in monasterijs canonicorum, aut monachorum, quam in eisdem monasterijs absq; necessaria rum rerum permutatione degere possent, & est caput octauum Deinde sub eodem anno habita sunt Concilia Turonense III. in quo non pauca edita pro reformatione e canonicorum ab antiquo tempore in monasterijs degentium sub regimine Episcoporum, vel Abbatum, quae legi possunt in eodem Concilio, quod habetur in tertio volumine cap. 24. 25. & 31. Eodem anno habita est Synodus Moguntina, in qua plura ad canonici ordinis reformationem sunt constituta, quae habentur cap. 9. & 20. & 21. Eodem anno celebrata est Synodus Remensis, cuius caput 25. cum quinque sequentibus in eodem negotio Reformationis canonicorum regularium consumuntur. Anno vero sequenti 816. sub Stephano quarto, & Ludouico Pio Imperatore congregata est Synodus in ciuitate Aquilgrani, in qua eadem reformatio exactissime fuit tractata, & absoluta, vt patet in Actis dictae Synodi cap. 11. vsque ad finem, edito etiam libro ex varijs Sanctorum Patrum, autoritatibus pro eadem reformatione collecto, quem pijsissimus Imperator Ludouicus per omnes ciuitates, & monasteria canonici ordinis sui misit imperij

per manus missorum prudentium, qui illum in omnibus facerent transcribere, vt testatur Aimonius lib. 5. de Gestis Francorum cap. 10. sic scribens: Imperator Generali habuit conuentum Aquigrani, in quo quantum seruari circa diuinum cultum peccatorum gestaret in arca, tunc declarauit aduersus Congregatum enim Episcopum, nobilissimoque Sancta Ecclesia Clero fecit componi, ordinarique librum canonice vitæ normam gestantem, in quo totius ordinis perfectio contineretur, sicut recultus ipse fateatur, in quo etiam inserti essent cibi, potusque, atque omnium necessarium summam, vt omnes eam viderent, quàm sanctimoniales sub hoc ordine Christo seruientes nulli præpediti necessitatibus, libera seruitute Domino militare uenissent: quæ librum per omnes Ciuitates, & monasteria canonici ordinis sui misit imperij per manus missorum prudentium, qui illum in omnibus supradictis facerent transcribere. Et. Neque verò in Ecclesia solùm Gallicana, verùm etiam in Ecclesia Romana ipsi Summi Pontifices opus tam sanctum, & tam præclarum pro virili adiunxerant, nam circa annum 814. Eugenius Secundus ex canonico regulari, & Archiepiscopo S. Sabinae ad Pontificalis dignitatem gratiam subleuatus, inter alia tanto Pontifice verè digna facinora Concilio sexaginta, & trium Episcoporum Romæ congregato, Generale decretum condidit, vt claustra apud Ecclesias constituerentur, in quibus clerici disciplinis Ecclesiasticis vacarent, quibus communis esset domus, & victus. quod decretum à Leone IV. in alio Concilio Romæ anno 855. celebrato renouatum, Gratianus suo decreto inseruit in cap. Necessaria 12. q. 1. neque vero eiusmodi decreto contentus idem Sanctissimus Pontifex Eugenius in eodem Concilio librum edidit, quem Canonice quinque capitulorum additulum omnibus canonicis obseruandum mandauit, ex quo tum Iuo Carnotensis, tum ipse Gratianus plures Canones suis decretis inferendos curauerunt. Ac demum et alias Synodos Prouinciales omittimus, in quibus eodem seculo eadem reformatio est tractata, vt videre est in Meldensi an. 845. sub Sergio Secundo habita cap. 10. 11. 53. & 58. necnon in Ticinensi an. 856. sub Benedicto III. celebrata. Idem Ludouicus Pius anno 833. Gregorio IV. Rom. Pontifice annuente, alterum Concilium in eadem ciuitate Aquigrani cogendum curauit: ac in eo reformationem in altero Concilio promulgatam iterum confirmari, & executioni mandari, prout illa eiusdem Concilij verba par. 3. cap. 15. demonstrant: *In Cullodij vero congregationum tam canonicorum, quàm monachorum, necnon sanctimonialium summopere studendum censuimus, vt in omnibus locis claustra eis prouideantur, religioni eorum congruentia, sed & habitacula domorum, in quibus religio Deum sequi uolentibus perfici, atque augeri possit, potius quam uita uariari. Hoc tamem vt non negligatur à prelati congregationum, missis Dominicus committatur. Modus autem er-*

gatiparum congregationum disciplinam huius esse dicitur, id est, vt canonici secundum id quod continetur in libro, qui de eorum uita collectus est, religiose conuersentur. Sexta generalis reformatio inchoata est vicesimo seculo per Nicolau Pontificem huius nominis Secundum, hic enim beatus Pontifex anno 1099. in Basilica Lateranensi conuocauit centum, & tredecim Episcoporum conuocauit, in quo inter alia sanctissima decreta de clericis canonice ita definiti sunt: *Et presbiteri statim, vt prædictorum ordinum, qui eidem Prædecessori uiderentur castitatem seruauerint, iuxta Basilicam, quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosi clerici, sumi manducant, & dormiant, & quicquid eis ab Episcopo uenit, communiter habeant, & rogatus inueniant, ad Apostolicam, communiter scilicet vitam, summi peruenire studeant. Habetur dictum Concilium in quarto volumine in actis Nicolai II. Porro eandem reformationem inchoatam à Nicolao II. prosecutus est, qui in eadem Sede Pontificali successit Alexander Secundus, antea Lucensis Episcopus ex canonico Lateranensi Anselmus de Bado-gijs uocatus, qui Pontifex reuocatus, mox ipsam Patriarchalem Basilicam Lateranensem per S. Frigidianum Lucensis canonicos reformat, in se Onuphrio in lib. de septem Urbis Ecclesijs in Ecclesia sanctæ Crucis in Ierusalem. quod etiam Anastasius Quartus in quodam Privilegio Iohanni Priori sacrosanctæ Basilicæ Saluatoris Domini. quæ Constantiniana uocatur, pariter, SS. Iohannis Baptistæ, & Euangelistæ, ac eius fratris concessio, non obscure his uerbis indicatur: *Propter uobis in Domino filij, Ecclesiam ipsam, in qua uino mancipati estis obsequio, ad exemplar Prædecessoris nostri beata memoria alexandri Papa. Secundo Apostolica Sedis privilegio communimus, in primis siquidem statuentes, vt ordo canonicus qui seruatur Deum & Augustini regulam in his uisitatibus, perpetuis in temporibus inuoluntate obseruatur. Deinde uerò Concilio Romæ habito Decretum Nicolai Prædecessoris sui de communi uita, & castitate à clericis regularibus ad normam uita Apostolicæ seruanda, totidem uerbis renouatum, uerè est in eius decreto, quod integrum excepit Gratianus e. Præter 33. dist. Illud uerò non omittendum, huius tam pij, & tam prælati operis præcipuum autorem, aut certe iustorem, ea tempestate fuisse B. Petrum Damiani, quod ex multis ipsius Epistolis, sed præsertim ex ea, quam hæc ipsa de causa scribit ad Alexandrum II. que est in primo libro epistolarum dicti Petri Damiani non decima sexta, cuiusq; meminit Cardinalis Bagninus tomo 11. Annalium sub anno 1063. non potuerit licet, quod forsitan in causa extitit, ut præterque autores illum inter canonicos regulares existimauerint, & Constitutionum Portuentium, quæ Paschali Secundo sunt firmatæ, autorem esse uerint, quod à uerò longè abest, ut aliis dicuntur.**

De generali reformatione Canonicorum regularium anno Domini 1339. per Benedictum Papam huius nominis XII. promulgata.

Restrensa generalis canonice ordinis reformatio ea extitit, quæ facta est per Benedictum Papam huius nominis XII. qui ut erat mente, & professione religiosissimus, postquam ad fulgur emicentis Pontificis ceteris nihil magis in uotis se habuisse iudicauit, quam ut omnes regularium ordines ad primum librum institutionem reduceret, ac ea compellere plurimum relaxatos reformaret, quod ad eandem Pontificis Decretis, & literis Apostolicis de causa emanatis, ac nouissime in prima parte Bullarum per Laurentium Cherubinum eadem complatis, satis clare intueri licet. itaque religiosissimus Pontifex inter alios regularium ordines, ad illum canonicorum uentis oculos dirigens, & disciplinam canonicam in plerisque nudè depauperatam, & collapsam penitus, uel ad occasum aduersum animaduertens, ut illam erigeret, ac reuocaret, ito animi conatu insilit, ut pro illius reformatione non iam tantum, quod aiunt, Bullam, sed integrum librum Constitutionum elididit quem librum (vt Iohannis Trullii Aragonensis canonici uerbis utitur in primo suo lib. de canonice cap. 11. ad finem) uirum nostri canonici, præsertim superiores continuo exercitio retinuisse enim est: cū fuisset, ut nec fieri ordo tantum extimatum & elidam accepisset, nec ad occurrendum, modo nondum; tot incommodis, omnibusque uia nonne occluderetur. Verum quod ea inuenerit nostræ deprauate conditio, ut in præceptis ipse sine aliqua difficultate seruari, ad normam uerò non nisi cum magno labore, ac conatu conciliamus, & quàm ciuissimè, nisi manu Dei ualidissima tenemur, à demè captis reuocandis factam est, ut leges illæ sanctissimæ, licet per arua Prouincias promulgatæ, ac etiam nonnulla Capitulis prouincialibus coactis, uel quadrantes mandate, breuissimo temporis intervallo, sive in Italia, sive etiam in Gallijs, Hispanijs, Alemania ceterisque Prouincijs in defectu non morantur adeo, ut uix illarum nomen memorare eam quod ad Hispanos attinet, referam hic, quæ peractis Iohanne Trullii loco proxime citato scribit, nimirum lib. 1. cap. 11. ad finem: *taberna præcipit, in dicto X. l. Prælati Regulares Ecclesiæ Cælestis, & in maiestris Prouinciarum*